

Derewel nakə Pol a watsatay naha a Galat hay aye Məfələkwe

Derewel i Pol nakə a watsatay naha a Galat hay aye na, a tsikatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta diye i tsakay i Turki nakə anəke aye. Pol a pa gay i maɖuwule me a həlay mahəhele ŋgay masulo eye ta mahkar eye. Ma dəba ŋgay na, ndo mekelenɟ eye hay ti yaw tə labara wal abəra ka bəmalə i Pol.

Ma Galat na, slala i ndo hay wal wal: Yahuda neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə siye i ndo neheye ti yaw abəra mə kule mekelenɟ eye mə dəma andza ma təv siye hay dərmak.

Pol faya ma gwadateye na, ka ta ndziye ta Mbəlom na, məndze yak mâ ge lele ada ŋgwalak eye. A tsik niye na, tə gər i bazlam hay wal wal mahkar.

Ka madədo 1 ta 2 na, a təkər wu nakə a ge bo ka gər ŋgay aye.

Ka madədo 3 ta 4, Pol a ge me abəra ka labara ŋgay ta mətsike wu nakə a tsik ma Dzam Guram eye aye.

Ka madədo 5 ta 6. Pol a ɖa ha ma kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste, nəteye ta təmaw abəra ma beke i bazlam mapala eye.

¹ Maa watsakum naha ɖerewel nakay na, neɟ Pol. Neɟ ndo i maslanɟ i Yesu. Neɟ ndo i maslanɟ i ndo hay bay, maa slər ga ha na, ndo hay bay.

Maa slər ga ha na, Yesu Kəriste eye tə gər ɲgay ta Mbəlom Bəba kway nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaɲ aye.

² Malamar siye hay tə neɲ kanaɲ tebiye nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye mahaya gər eye ka dala i Galat aye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ɲgama ada tâ vələkum zay.

⁴ Bəy Maduweɲ Yesu Kəriste kə vəl ha gər ɲgay, a mət na, hərwi ada Mbəlom mâ pəsakway ha mezeleme kway hərwi ada wu i məndzibəra neh-eye lele bay aye tâ ge bəy ka gər kway sa bay. A ge na, andza nakə a say a Mbəlom Bəba kway mâ ge aye.

⁵ Zambadəkway a Mbəlom ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Labara ɲgwalak eye na, nətə ɲgewɲ

⁶ Wu nakə nəkurom faya ka gumeye na, a geɲ hərɓaɓəkka! Mbəlom kə zalakum hərwi kâ tərɒm ndo ɲgay hay ada kə gakum ɲgwalak kəriye tə həlay i Yesu Kəriste. Ane tuk na, nəkurom faya ka mbədumeye dəba ta bəse tsa, ka pumeye bəzay a labara mekeleɲ eye nakə ka dzalum mə gər kurom ɲgwalak eye, ane tuk na, ɲgwalak eye bay.

⁷ Labara ɲgwalak eye na, nakə na tsikakum aye bəna, mekeleɲ eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom sa aye na, andaya bay. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo hay andaya faya ta kwasakumeye ha mədzal gər, a satay mənese ha ada mambəda ha Labara ɲgwalak eye i Kəriste.

⁸ Tadə ndoweye a tsikakum labara mekelej eye wal abəra ka bəmalə nakə nəmaa tsikakum aye, kwa tadə nəmay, kwa tadə gawla i Mbəlom na, Mbəlom mâ vəlay mezeleme.

⁹ Ba nəmaa tsikakum tsiy, ada anəke na maseye mətsikakum naha sa. Tadə ndoweye kə tsikakum labara mekelej eye wal abəra ka bəmalə nakə ka tsənum aye na, Mbəlom mâ vəlay mezeleme.

¹⁰ Ka dzalum mə gər kurom na tsik andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ dəslej ha gər daw? A'ay! Andza niye bay. A seŋ na, Mbəlom neŋgeye mâ dəslej ha gər. Ka dzalum mə gər kurom na, a seŋ neŋ nâ yatay a gər a ndo hay daw? A'ay! Tadə a seŋ nâ yatay a gər a ndo hay sa na, na sliye faya matəre ndo i məsler i Kəriste bay.

Pol a da ha ma kəkay nakə a təra ndo i maslej i Yesu Kəriste aye

¹¹ Malamar ga hay, sərūm ha na, Labara Ngwalak eye nakə faya na diye ha aye, a yaw abəra mə bazlam i ndo hay bay.

¹² Na tsəne abəra ka ndo hay bay, ada maa tətikenj na, ndo hay wal bay sa tsa. Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay a deŋ ha.*

¹³ Mede ga nakə ahəl niye aye na paway bəzay a kule i Yahuda ma kəkay na, ka tsənum. A həlay niye na, na gawatay dəretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka zal naha haladzay. Na pəlawə tsəved ka mədze tay ha.

¹⁴ Mə walaŋ i ndo neheye məve may nəte aye na, na ze tay ha siye i ndo may hay tə məpay bəzay a

* **1:12** Zəba mə Məsler hay 9.3-6.

kule may Yahuda hay. Na vələway ha bo ga peteh a kule i bəba təte may hay.

¹⁵ Ane tuk na, Mbəlom kə zla ga. A zla ga na, kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye. Kə geŋ ɲgwalak ɲgay, a zeleŋ hərwi ada nâ ge məsler ɲgay a həlay nakə a yay a gər aye.

¹⁶ A bəzeŋ ha wawa ɲgay mə neŋ hərwi ada nâ da ha Labara ɲgwalak eye nakə a tsik ka neŋgeye a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə a bəzeŋ ha aye na, nəmaa ge faya mahamba ta ndəray bay.

¹⁷ Na ye a Zerozelem mata tsike me ta ndo neheye nəteye tə leheŋ matəre ndo i maslaŋ i Yesu hay aye na, na ye ka təv tay bay. Na ye duh kwayaŋŋa, na ye ka dala i Arabi. Ma dəba aye, na maw na ye a Damas.

¹⁸ Məve mahkar a ye abəra mə dəma na, na ye a Zerozelem hərwi ada nâ ɲgatay a Piyer. Nəmaa ndza ta neŋgeye na, məhəne kuro gər eye zlam tsa.†

¹⁹ Na ɲgatay na, a Yakuba malamar i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bəna, na ɲgatay a ndo i maslaŋ i Yesu mekeleŋ eye bay.

²⁰ Mbəlom a sər wu nakə na tsik aye na, dedək, na raw me bay.

²¹ Ma dəba eye na ye ka dala i Siri ada a Silisi.

²² Ahəl niye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ka dala i Yahuda aye na, tə sər ga ha zuk bay.

²³ Tə tsənawa wu neheye siye i ndo hay tə tsikawa fagaya, tə gwadawa: «Ndo nakə ahəl niye a gawa kway dəretsətseh aye na, ka mbəda. Duh

† **1:18** Sefas na, məzele i Piyer ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste.

anəke faya ma diye ha Labara Nḡwalak eye a ndo hay tuk. Ahəl niye na, a pəlawə tsəved ka mədze ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu aye.»

²⁴ Ta zambaday a Mbəlom hərwi ga.

2

Ta təma Pol ma Zerozelem

¹ Ma dəba i məve kuro gər eye fad na, neŋ ta Barnabas, nəmaa ye a Zerozelem sa. Na zla na Titus ka həlay dərma.

² Na mbəda gər a dəma na, hərwi Mbəlom ka bəzeŋ ha, a gwedeŋ «do». Na ndisl naha a dəma na, nəmaa haya gər ta bagwar i ndo məpe mədza gər hay ka Yesu əzad abəra ka ndo hay mahəme. Na datay ha Labara Nḡwalak eye nakə faya na datay ha a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Agəna ta dzaliye na, məsler ga nakə ahəl niye ta məsler ga nakə faya na giye a təra kəriye.

³ Titus nakə nəmaa ye salamay aye na, neŋgeye ndo i Gərek, ane tuk na, ta gay kutoŋ ka mədəse bo hərwi məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ta gay bay.

⁴ Ane tuk na, ndo i maraw me hay tə yaw a walaŋ may ta bəbək tay, a satay mā dəs bo. Tə fələkwa ta məkal hərwi mazəbe ka tsəved kway nakə ka ləvakwa gər kway hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. A satay na, kâ tərakwa beke i bazlam i Musa mapala eye sa.

⁵ Ane tuk na, nəmaa vəlatay tsəved kwa tsekweŋ bay tebiye. A samay na, Labara Nḡwalak eye mā ye kame huya ta dedək nakə ada ka tsənumeye dərma aye.

⁶ Ndo neheye tã gwad nãteye bagwar eye hay aye, kwa tadã nãteye bagwar eye hay, kwa tadã nãteye bagwar eye hay bay, mãndãre ga mey tey. Ka dãre i Mbãlom ndo hay na, tã lãva nãte. Ahãl nakã faya na tsikiye wu nakã na dãwa ha a ndo hay aye na, ndo neheye bagwar eye ta sãkehen ha faya wuray ka bazlam ga nakã na dãwa ha aye bay.

⁷ Azlakwa bay tã sãr ha duh na, Mbãlom kã vãlenj Labara Ngwalak eye, a gwedẽn do ta dãtay ha a ndo neheye nãteye Yahuda hay bay aye andza nakã a tsikay ahãl niye a Piyer, a gwadãy do ta dãtay ha a Yahuda hay aye.

⁸ Tã sãr ha Mbãlom nakã a vãlay gãdanj a Piyer ada a tãra ha ndo i maslanj i Yahuda hay aye na, nenjeyeye Mbãlom nakã a vãlenj gãdanj ada a slãr ga ha ka tãv i ndo neheye nãteye Yahuda hay bay aye na, huya nenjeyeye.

⁹ Yakuba ta Piyer ta Yuhana na, ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu tã sãr ha nãteye ndo mãndzatay kame, tã sãr ha ta dedek Mbãlom kã vãlenj mãsler nakay a hãlay. Hãrwi niye tã gãsenj hãlay a nenj ada a Barnabas. Andza mãgwedẽ nãmay tebiye bazlam may nãte. Andza niye nakã nãmay tebiye bazlam may a ye ka bo ta nãteye aye. Nãmay nãmaa diye ka tãv i ndo neheye nãteye Yahuda hay bay aye ada nãteye na, ta giye mãsler mã wãlanj i Yahuda hay.

¹⁰ Wu nakã ta tsãtsah famaya nãmaa giye na, nãte tsa. Wu niye na, na vãl ha bo ga ka mãge dãrmak. Tã gwadãmay nãmaaã dzãna ndo i mãtawak neheye mã wãlanj i ndo mãpe mãdzal gãr hay ka Yesu ma Zerozelem aye.

Pol a may ha manḡok a Piyer ma Anḡiyos

¹¹ Ma dāba eye na, Piyer a yaw a Anḡiyos, na gay me kame i ndo hay hārwi a ge wu nakə lele bay aye.

¹² Kurre na, neḡgeye ta ndo mape mādzaḡ gər hay ka Yesu neheye nətēye Yahuda hay bay aye tə ndayawa wu mänday ka təv manəte eye. Aza ma dāba eye na, Yakuba a sləraw ndo hay a təv may. Ahəl nakə tə ndislew, Piyer a ḡgatay na, a dazlay madayaw abəra mə walaḡ tay, kə nda wu mänday ta nətēye sa bay. A dzədzar ta ndo neheye tə ḡwad ndo hay tebiye t̄a dəs bo aye.

¹³ Siye i Yahuda neheye tə pa mādzaḡ gər ka Yesu andza Piyer aye dərmaḡ. Kwa bo i Barnabas eye tə gər ḡgay a ge andza niye dərmaḡ. Tə ge ta məvatay gər.

¹⁴ Na zəba faya na, tə pay bəzay a dedek i tsəved i Labara ḡḡwalak eye bay na, na tsikay a Piyer kame tay tebiye, na ḡwaday: «Nəkar ndo i Yahuda, ane tuk na, mändze yak nakə ka ndza kanaḡ aye na, andza ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye. Ka ndza andza nəkar Yahuda hay bay. Kə ge andza niye na, a saka ndo neheye nətēye Yahuda hay bay aye t̄a ndza andza nətēye Yahuda hay na, hārwi mey?»

Ka təmakweye na, ta mape mādzaḡ gər kway ka Yesu Kəriste

¹⁵ Nəḡway na, tə wa kway Yahuda hay bəna nəḡway ndo i slala i siye i ndo neheye tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye bay aye bay.

¹⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka sərakwa ha ndəray ma sliye matəre tsədanḡa kame i Mbəlom bay, say ndo nakə kə pa mādzaḡ gər ḡgay ka Yesu Kəriste aye. Bəna ndo nakə faya ma pay

bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ma təriye tsədaŋŋa bay. Nəkway bəbay ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste nakə ada Mbəlom a təma kway andza ndo neheye nəteye ŋwalak eye kame ŋgay aye. Bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay. Ndəray ma sliye faya matəre ŋwalak eye kame i Mbəlom hərwi nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay.*

17 Andza niye, nəmay Yahuda hay a samay matəre ŋwalak eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye. Kə ge nəmay andza niye na, nəmaa təra andza ndo neheye ka zalakway ndo i mezeleme hay hərwi faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay aye. Niye na, andza məgwede Kəriste faya ma diye may ha a mezeleme daw? Kwa tsekweŋ andza niye dūh bay!

18 Maga eye na, andza nakay dūh: Tadə ndoweye kə gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye hərwi nakə ma təriye ha ŋwalak eye bay aye, ada ma dəba eye a mbəda gər məpay bəzay sa, a zəba faya andza wu nakə ŋwalak eye sa. Niye a ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye.

19 Neŋ na mət na, hərwi bazlam i Musa mapala eye. Neŋ kame ŋgay na, andza ndo nakə maməta eye aye. A ge bo andza niye na, hərwi ada nā ge andaya ta sifa kame i Mbəlom. Ahəl nakə ta dar na Kəriste ka mayako mazləmbada eye na, neŋ madzapa eye tə neŋgeye, nəmaa mət ka bo

* **2:16** Dəmes hay 143.2; Roma hay 3.20, 23.

salamay.†

²⁰ Neŋ na, sifa nakə anəke na ndziye ha aye na, i ga bay, mandza eye mə neŋ na, Kəriste. Məndze ga nakə na ndziye ka məndzibəra anəke aye na, na ndziye hərwi nakə na dzala ha ka neŋgeye Wawa i Mbəlom nakə a wudā ga aye ada a vəl ha gər ŋgay hərwi ga aye.

²¹ Neŋ na, dādā na kərahiye ŋwalak i Mbəlom nakə a geŋ aye ta məme a bazlam i Musa mapala eye bay. Tadə ta dedek ndoweye ma təriye tsədaŋŋa kame i Mbəlom hərwi faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, niye na, Kəriste a mət kəriye, kə ge ŋgama bay. Duh andza niye bay!

3

Bazlam i Musa mapala eye ta məpe mədzal gər ka Yesu

¹ Nəkurom Galat hay, maa zla fakuma abəra metsehe na, mey? Maa ndzək kurom way? Na dākum ha parakka lele hərwi ada kâ tsənum ma kəkay nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye.

² Na tsətsahiye fakuma wu nəte. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlakum aye na, a vəlakum na, hərwi nakə faya ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, hərwi nakə

† **2:19** Ahəl niye hərwi madayay a gər a Mbəlom ada matəre ŋwalak eye kame ŋgay na, Pol a paway bəzay a bazlam i Musa mapala eye. A pa mədzal gər ka Yesu Kəriste na, a zəba faya bazlam i Musa mapala eye ma təriye ha ndo ŋwalak eye bay. Hərwi niye a gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye.

ka tsənum Labara Nḡwalak eye ada ka dzalum ha faya aye, na gwad ba?

³ Metsehe andaya fakuma bay na, hərwi mey? Ka dazlumay ahəl niye na, ta gədan i Məsəfəre Tsədənḡa eye. Anəke a sakum mandəv ha ta gədan kurom eye na, ma kəkay?

⁴ Wu neheye tebiye a ndzakum a gər aye ka dzalum na, kəriye tsa daw? Ta dedək ma təriye kəriye tsa bay.

⁵ Mbəlom a vəlakum Məsəfəre ḡgay ada a ge masuwayan hay mə walan kurom na, hərwi nakə ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, a ge na, hərwi nakə ka pumay zləm a Labara Nḡwalak eye ada ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste aye.

⁶ Wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik ka Abraham aye na, məmum ahaya a gər, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ḡgay.*»

⁷ Niye na, andza məgwede, wawa i Abraham dedək eye hay na, ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye.

⁸ Tə watsa kurre mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Mbəlom ma təmiye ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, ma piye tay ha nəteye ḡwalak eye hay kame ḡgay. Niye na, hərwi ta dzala ha ka nenḡeye.» Abraham a tsəne Labara Nḡwalak eye nakay na, kurre. Mbəlom a gwad: «Na piye ḡgama ka ndo i məndzibəra hay tebiye hərwi yak.†»

⁹ Andza nakə ahəl niye Mbəlom a pa ḡgama ka Abraham hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye

* **3:6** Madazlay i wu hay 15.6. † **3:8** Madazlay i wu hay 12.3.

na, Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo neheye tebiye tə dzala ha ka neŋgeye andza niye dərmaḱ.

¹⁰ Ndo neheye tə dzala, tə gwad ta təriye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom ta məge wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye na, Mbəlom ma vəlateye mezeleme. Andza niye, tə watsa a Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Ndoweje kə pay bəzay a wu neheye mawatsa eye mə Derewel i Musa aye pat pat bay na, Mbəlom ma vəleye mezeleme.‡»

¹¹ Ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma sliye matəre ha ndo ŋgwalak eye kame i Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ŋgwalak eye ka dəre ŋgay, ada ma hutije sifa.Š»

¹² Ane tuk na, məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, wal ta məpe mədzal gər ka Mbəlom. Duh andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutije sifa dedek eye tə neŋgeye.*»

¹³ Andza niye Mbəlom a vəlakway mezeleme na, hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye peteh bay aye. Ane tuk na, Kərسته a yaw, a zla təv məndze kway hərwi ada Mbəlom mâ vəlay mezeleme a neŋgeye a bəram kway. A ge andza niye na, a səkəma kway ahaya hərwi ada Mbəlom mâ vəlakway mezeleme sa bay. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə ta dar na ka mayako aye na, Mbəlom kə

‡ **3:10** Bazlam mapala eye masulo eye 27.26. § **3:11** Habakuk 2.4. * **3:12** Levitik 18.5; Roma hay 10.5.

vəlay mezeleme.†»

14 Yesu Kəriste a ge andza niye na, hərwi ɲgama nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwadaɣ «na ta vəlakeye» na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ta hutiyə tə həlay i Yesu Kəriste dərmak. A ge andza niye na, hərwi ada nəkway kâ hutakwa Məsəfəre nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəlakweye hərwi nakə ka pakwa mədzal gər kway ka neŋgeye aye.

Bazlam i Musa mapala eye ma nasiye ha wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye bay

15 Malamar ga hay, na dəkumeye ha wu nakay tə wu neheye ka ɲgatawakway pat pat aye. Tadə ndo hay sulo tə ndza ka təv manəte eye, tə ma ha ka bo bazlam ada tə ɓar dzam mə walaɲ tay na, ndo andaya ma sliye faya məpəla tay ha dəw? Ndəray ma sliye faya masəkah ha faya wuray bay dərmak.

16 Dzam nakə Mbəlom a ɓar aye dərmak andza niye. Mbəlom a tsik kurre, a gwad ma vəliye wu neheye na, a Abraham. Kə tsik, a gwad ma vəliye a hulfe ɲgay dərmak. Ta watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom ma vəliye wu neheye a Abraham ada a hulfe ɲgay hay na, andza niye bay. Tə tsik bazlam niye na, ka hulfe nəte tsa. Hulfe niye na, Kəriste.‡

17 Wu nakə a seɲ mətsike aye na, anaɲ: Mbəlom a ɓar dzam ta Abraham kurre. Ma dəba i məve temerre fad tə kuro kuro mahkar na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Musa. Andza niye, bazlam i Musa mapala eye ma sliye məpəle ha dzam nakə Mbəlom a ɓar ta Abraham kurre aye bay, wu nakə

† 3:13 Bazlam mapala eye masulo eye 21.23. ‡ 3:16 Madazlay i wu hay 12.7.

a tsik, a gwad ma vëliye na, ma sliye faya mënese ha bay.

¹⁸ Tadë Mbëlom ma vëliye wu a ndo hay hërwi nakë faya ta pay bëzay a bazlam i Musa mapala eye na, andza mëgwedë ma vëliye hërwi kë gwad ma vëliye sa bay. Ane tuk na, Mbëlom a pa ngama ka Abraham na, hërwi nakë a tsikay kurre a gwaday ma ta giye andza niye aye.

Mbëlom a vëlakway bazlam mapala eye na, hërwi mey

¹⁹ Tadë kë ge andza niye na, Mbëlom a vël bazlam mapala eye a Yahuda hay na, hërwi mey? Mbëlom a vëlamay na, hërwi ada kâ sërakwa ha wu neheye lele bay kame ngay aye. A vël na, ka tëmad eye hus ahël nakë hulfe i Abraham ki yaw aye, ndo nakë Mbëlom a gwad ma ta vëleye wu niye aye. Ma dëba eye na, gëdan i bazlam mapala eye andaya sa bay. Mbëlom a vël bazlam mapala eye a gwala ngay hay na, hërwi ada tâ yaw, tâ day ha a Musa ada Musa mâ datay ha a Yahuda hay. §

²⁰ Ndo mëma ha bazlam nëngeye na, më walan i bërük hay sulo huya, ane tuk na, ahël nakë Mbëlom a gwaday a Abraham na ta vëlakeye wu aye na, a ge nëngeye mahëngeye bëna ndëray andaya më walan tay bay.*

²¹ Andza mëgwedë na, wu nakë Mbëlom a gwad ma vëliye na, a say a bazlam mapala eye bëdaw? A'ay, andza niye bay. Tadë kë ge bazlam mapala

§ 3:19 Ka kule i Yahuda hay na, Mbëlom a day ha bazlam ngay mapala eye a Musa të hëlay i gawla ngay hay. Musa nëngeye ndo mëme ha më walan i gawla i Mbëlom hay ta Yahuda hay. * 3:20 Zëba më Bazlam mapala eye masulo eye 6.4.

eye nakə Mbəlom a vəl aye ma vəliye sifa a ndo hay na, haβe ma sliye məge tay ha ndo hay ηgwalak eye hay kame i Mbəlom, ane tuk na, bazlam mapala eye andaya andza niye bay.

²² Azlakwa dūh tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Ndo i məndzibəra hay tebiye nəteye mə həlay i mezeleme. A ge andza niye na, hərwi ada Mbəlom mâ vəl wu nakə a gwad ma vələteye a ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu Kəriste aye. A vələtay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tsa.

²³ Ahəl niye na, tsəved andaya hərwi ada ndo hay tâ dzala ha ka Yesu zuk bay, bazlam i Musa mapala eye a ləva kway. Bazlam i Musa mapala eye a ləva kway hus a həlay nakə Mbəlom a dəkway ka tsəved i mədzal ha ka Kəriste aye.

²⁴ Andza niye, bazlam i Musa mapala eye a təra andza ndo matsəpe kway hus a həlay nakə Kəriste ma deyeweye aye. Bazlam mapala eye a təra ahəl niye na, andza niye, hərwi ada Kəriste ki yaw na, ka tərakweye ηgwalak eye hay kame i Mbəlom. Niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye.

²⁵ Anəke na, Mbəlom ka həndəkakway tsəved i mədzal ha ka Kəriste, bazlam i Musa mapala eye ma tsəpiye kway sa bay.

²⁶ Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom tebiye wawa i Mbəlom hay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye.

²⁷ Neheye tebiye tə dzapa tə Kəriste mə madzəhuβe tay ha nakə ta dzəhuβ tay ha aye na, ta mbəda, məndze tay a ndzəkit bo i Kəriste.

²⁸ Tadə agəna nəkar Yahuda, kəgəbay nəkar Yahuda bay na, ma giye wuray bay. Tadə nəkar

beke, kægəbay beke bay na, ma giye wuray bay. Kwa tadə nəkar hasləka eye, kwa tadə nəkar ŋgwas eye, ma giye wuray bay. Nəkurom tebiye nəte hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

²⁹ Kə ge nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, andza mægweđe nəkurom dərmak ma hulfe i Abraham. Ka ta hutumeye wu neheye tebiye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma vəleye a Abraham ada a hulfe ŋgay hay aye.

4

¹ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Maga eye na, andza wawa nakə ma ndiye gay i bəba ŋgay aye. Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba kwa tadə wu i bəba ŋgay tebiye i ŋgay bəbay na, neŋgeye andza beke.

² Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba aye na, ndo hay ta geye gər, ta geye gər a wu ŋgay hay dərmak hus a məpesle həlay i bəba ŋgay nakə ma ndisliye a dəma aye.

³ I kway andza niye dərmak. Ahəl nakə nəkway andza wawa hay mba aye na, nəkway beke i məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay neheye faya ta ləviye məndzibəra aye.

⁴ Ane tuk na, ahəl nakə məpesle i həlay i Mbəlom a ndisl a dəma aye na, a sləraw wawa ŋgay. Ŋgwas a wa na. A pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele,

⁵ hərwi ada mâ təma tay ha ndo neheye nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye ada kâ tərakwa wawa i Mbəlom hay.

⁶ Wu nakə ka sərakweye ha ta dedək nəkway wawa ŋgay hay aye na, anaŋ: Mbəlom a sləraw

Məsəfəre i wawa ɲgay a dərev kway. Məsəfəre niye faya ma zaleyə a Mbəlom mə dərev kway, «*Abba, Bəba ga.*»

⁷ Andza niye, nəkurom beke i fakalaw hay sa bay, nəkurom wawa i Mbəlom hay dūh. Sa tsa na, ka hutumeyə wu neheye ma vəlatəyə a wawa ɲgay hay aye dərmak hərwi nəkurom wawa ɲgay hay.

A say a Pol na, Galat hay tâ ma ka tsəved ɲgwalak eye

⁸ Ahəl niye Mbəlom neŋgeye way ta dākum ha zuk bay na, nəkurom beke i wu hay wal wal ada wu niye hay na, Mbəlom nakə dedək aye bay.

⁹ Anəke na, ka sərūm Mbəlom, a seŋ məgwede dūh na, Mbəlom a sər kurom. Ass! Ka mbədumeyə gər məpay bəzay a wu neheye kəriye gədan andaya mə dəma bay aye sa na, ma kəkay? A sakum matərə beke i wu neheye sa na, hərwi mey?

¹⁰ Ka pum mədzal gər kurom na, ka məhəne hay, ka kiye hay, məve hay, neheye tebiye həlay eye kə sla a dəma na, ka gawum magurlom.

¹¹ Məndze kurom na, a dzədzar ga ha. Agəna məsler ga nakə na ge mə walaŋ kurom aye na, a təra kəriye.

¹² Malamar ga hay, neŋ na təra andza nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neŋ faya na gakum-eye amboh, tərūm andza neŋ. Ka gumeŋ mənese kwa tsekweŋ bay.

¹³ Nəkurom ka sərūm ha makurre eye bo a geŋ nakə na ndza mə walaŋ kurom hərwi mədākum ha Labara ɲgwalak eye aye.

¹⁴ Dəvats ga kə sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka zəbum fagaya

andza wu kəriye wal bay, ka həharum ga bay. Duh ka təmum ga lele andza neŋ na, gawla i Mbəlom, ada ka təmum ga sa na, andza neŋ na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay.

¹⁵ A həlay niye na, dərev kurom kə ŋgwasə haladzay. Ada dərev kurom a ŋgwasə anəke sa bay na, hərwi mey? Ahəl niye neŋ tə gər ga na sər ha tadə tsəved andaya mənŋwedə na dəre kurom na, atay na, ka ŋgwadum ka vəlumen.

¹⁶ Anəke ka zlum ga andza ndo mənə dəre kurom na, hərwi nakə na tsikakum dedək aye daw?

¹⁷ Ndo neheye tə tsik me ada ta mbəda ha Labara Ŋwalak eye na, tə ge məsler ta tsəbtsəb eye mə walaŋ kurom. Ane tuk na, wu nakə tə dzala faya mäge aye na, lele bay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada kâ gərūm ga ha ada kâ gum tsəbtsəb ka məpatay bəzay a nəteye.

¹⁸ Lele haladzay nakə ndo hay ta giye tsəbtsəb hərwi ndo siye hay aye. Tadə ta giye andza niye huya na, lele. Tadə nəkway dziye kəgəbay neŋ dərən tə nəkurom na, a seŋ ndzum tə neŋ huya.

¹⁹ Nəkurom na, wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Neŋ andza ŋgwasə nakə faya ma wiye wawa aye. Faya na siye dəretsətseh ada ma wuriye fagaya andza niye hus ka təv nakə mədzal gər kurom ka tərā andza i Kəriste aye.

²⁰ A seŋ tə dərev ga peteh mede naha ka təv kurom anəke hərwi ada nâ sər məsikakum wu neheye. Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi kurom.

Agar ta Sara

²¹ A nəkurom neheye a sakum məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye, tsikumen: Ka tsənum wu nakə Derewel i Musa a tsik aye təbədew.

²² Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Abraham na, wawa ŋgay hay sulo. Neŋged na, beke a wa, wawa neŋged ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa. Ŋgwas nakə beke eye aye na, tə zalay Agar. Ŋgwas nakə beke eye bay aye na, tə zalay Sara.*

²³ Wawa i beke na, tə wa ta mədzal gər i slo i bo tay, ane tuk na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa na, hərwi wu nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre, a gwaday na vəlakeye aye.†

²⁴ Bazlam nakay na, a say mədakway ha wu andaya. Ŋgwas neheye sulo aye na, a ndzəkit ha bo ta dzam neheye Mbəlom a bar aye. Agar, ŋgwas beke eye na, a ndzəkit bo ta dzam nakə Mbəlom a bar tə Musa mə mahəmba i Sinay aye. Wawa neheye ta wiye tay ma dzam niye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye.

²⁵ Agar na, neŋgeye andza mahəmba i Sinay nakə ka dala i Arabi aye. Neŋgeye na, andza gəma i Zerozelem nakə anəke aye dərma hərəwi gəma niye ta ndo neheye tebiye nəteye mə dəma aye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye.‡

²⁶ Ane tuk na, Zerozelem nakə mə mbəlom aye na, neŋgeye andza ŋgwas nakə beke eye bay aye. Maa təra andza may kway na, neŋgeye.

²⁷ Maga eye na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

* **4:22** Zəba mə Madazlay i wu hay 16.15; 21.2. † **4:23** Zəba mə Madazlay i wu hay 17.16. ‡ **4:25** Kanaŋ Zerozelem na, andza məpay bəzay a kule i Yahuda hay.

«Nəkar ηgwas dəlay eye,
 ka wa wawa nəte bay aye,
 dərev yak mâ ηgwasa,
 nəkar nakə dəretsətseh i məwe wawa kə zlakazay
 nəte bay aye,
 wuda ta mənɣwese eye,
 hərwi ηgwas nakə zal ηgay a gər ha aye na,
 ma ta hutiyə wawa hay haladzay
 abəra ka ηgwas nakə mandza eye tə zal ηgay
 aye.»

²⁸ Malamar ga hay, nəkurom na, wawa dedek eye hay andza i Mbəlom nakə a tsik kurre aye. Nənɣeye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwadəy nakə Sara ma ta wiye Izak aye. §

²⁹ A həlay niye na, wawa nakə tə wa ta mədzal gər i slo i bo aye na, a saway dəretsətseh a wawa nakə tə wa ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. A həlay nakay anəke eye na, huya andza niye dərmak.

³⁰ Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad kəkay? «Həhar na ηgwas nakə beke eye ta wawa ηgay hərwi wawa i beke ma ndiye wu i bəba ηgay bay. Mata nde na, wawa i ηgwas nakə beke eye bay aye. * »

³¹ Malamar ga hay, nəkway na, wawa i beke bay, nəkway wawa i ηgwas nakə beke eye bay aye.

5

Kâ tərūm beke i bazlam i Musa mapala eye bay

§ 4:28 Ezay 54.1. * 4:30 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.10.

¹ Kərıste kə təma kway ahaya abəra mə bazlam i Musa mapala eye hərwi ada kâ tərakwa beke i wuray sa bay. Ndzum ɓəŋɓəŋ, kâ vəlumay tsəved a ndəray tâ təra kurom ha beke i wuray bay.

² Neŋ Pol, faya na tsikakumeye: Tadə a sakum ndo hay tâ dəs kurom na, niye na, andza məgwede wu nakə Kərıste a ge hərwi kurom aye ma giye ŋgama bay.

³ Neŋ faya na masakumeye ha sa, tadə ndoweye kə dəs bo na, kutoŋ mâ pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye tebiye.

⁴ Nəkurom ndo neheye ka dzalum mə gər kurom ka tərumeye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə faya ka pumeye bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ka ŋgənum, ka zum a bo tə Kərıste dərəŋ. Ka hutumeye ŋgwalak i Mbəlom sa bay.

⁵ Nəmay na, nəmaa pa faya mədzal gər may, Mbəlom ma ta təriye may ha ŋgwalak eye hay hərwi nəmaa vəl ha dərev may a Kərıste. Nakay na, wu nakə faya nəmaa həbiye ta gədan i Məsəfəre Tsədəŋŋa aye.

⁶ Tadə ndoweye madzapa eye tə Yesu Kərıste, tadə agəna neŋgeye madəsa bo eye, agəna madəsa bo eye bay na, ma giye wuray bay. Wu bagwar eye na, nakə ka dzalakweye ka neŋgeye aye. Məpe mədzal gər kway ka neŋgeye ma vəlakweye gədan mawude siye i ndo hay.

⁷ Ahəl niye na, ka yawum kame kame ta məge wu nakə lele aye. Maa gakum me ka məge wu neheye dedək aye na, way?

⁸ Ndo nakə a səpat kurom, a say gum andza niye na, Mbəlom nakə a zalakum kâ tərurum ndo ŋgay hay

aye bay.

⁹ Ndo hay tə gwadawa na: «Ka kuts gəde ka wu tsekwen na, ma kwasiye ha wu niye tebiye.*»

¹⁰ Hərwi nəkway na, madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋ na sər ta dedek ka təmumeye andza i ga, ka dzalumeye andza neŋ. Na sər ha ndo faya ma zlakumeye naha mawesewes aye na, kwa way Mbəlom ma gəsiye na a sariya.

¹¹ Malamar ga hay, neŋ na, tadə na dawə ha bazlam i Mbəlom huya, ada na gwadawatay a ndo hay dəsüm bo na, Yahuda hay ta geŋeye dəretsətseh bay. Ada bazlam nakə na tsikiye ka madere i Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye na, ma ndalateye bay. Ane tuk na, na tsikawa andza niye bay.

¹² Ndo neheye faya ta kwasakumeye ha gər aye na, a seŋ na, t̄a ye t̄a t̄əra andza vo'ar neheye mahəla kudeş aye.

¹³ Malamar ga hay, nəkurom na, Mbəlom a zalakum hərwi ada k̄a təmumaw abəra ma beke i bazlam i Musa mapala eye. Ka ləvumeye gər kurom andza niye, k̄a gwadumay a gər kurom ka gumeye wu nakə a say a bor i bo kurom aye bay. Duh na, dzənum bo n̄əte n̄əte t̄ə mawudə bo.

¹⁴ Wu nakə bagwar eye mə bazlam i Musa mapala eye na, andza nakay: «Wudə ndo i məged yak dərmak andza ka wudə na gər yak.†»

¹⁵ Tadə duh faya ka gumeye andza wu i pesl hay, ka dzumeye bo ada ka gumeye mbəlak a bo na,

* **5:9** Wu nakə tə zalay gəde kanan aye, mandzəkit bo i ndo neheye ta səpat tay ha Galat hay aye. † **5:14** Levitik 19.18.

gum metsehe bəna, ka nasumeye ha bo nəte nəte kurom eye.

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye tə dərev i ndo zezen

¹⁶ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Vəlumay tsəved a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye mâ dākum ha tsəved. Tadə ka gum andza niye na, ka pumay bəzay a tsəved neheye lele bay bo kurom a wudā aye sa bay.

¹⁷ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a wudā wu neheye lele bay a say a bo i ndo mäge aye bay, ada bo i ndo nakə a kula ha gər ka Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. Nəteye neheye sulo aye faya ta giye vərəm. Hərwi niye ka slumeye mäge wu nakə a sakum mäge aye bay.

¹⁸ Ane tuk na, tadə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye faya ma dākumeye ha tsəved na, bazlam i Musa mapala eye a ləva kurom sa bay.

¹⁹ Ka sərakwa wu neheye a say a bor i bo kway aye. A say mäge na, wu neheye anaŋ aye: Mäge madama, mäge wu nakə lele bay aye ada mäge wu nakə a ge horoy aye.

²⁰ Ta tawal kule, tə ge madaŋ, ndo hay tə nay dəre bo nəte nəte mə walaŋ tay, faya ta təriye a bo, ta sələk, wu a ndalatay, tə dzala na, bo tay dəkdək, ta ŋgəna ka bo abəra ndo hay, me a ye tay ka bo bay.

²¹ Tə ge dəre ka wu i ndo hay, tə kwaya, tə ge wu nakə a ye ka bo mäge bay aye, ada faya ta giye wu siye andza nakay haladzay. Ba na gakum daf, anəke na maseye sa. Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye na, ta fələkwiye a Bəy i Mbəlom bay.

²² Wu nakə a yaw ma Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza hohway i gərdaf aye anaŋ: Məsəfəre a

vəl mawuđe bo, mənɟwese, zay, məsəmay naha, ɟɟwalak, lele, dedək,

²³ məndze ləfedede, məge metsehe a bo. Ndo neheye faya ta giye andza nakay aye na, sariya ma gəsiye tay ha bay.

²⁴ Ndo neheye nəteye i Yesu Kəriste aye na, ta kərah bor i bo tay ada ta mədzal ɟər nakə lele bay aye, andza ta dar tay ha wu niye hay ka mayako mazləmbada eye.

²⁵ Məsəfəre Tsədaɟɟa eye kə vəlakway sifa. Kuton mata ləve kway na, neɟgeye.

²⁶ Kâ dəsłakway ha ɟər a bo kway bay, kâ ndalakway ha dərev a siye i ndo hay bay, kâ gakwa sələk ka siye i ndo hay bay.

6

Dzənakwa bo

¹ Malamar ga hay, tadə ka ndzumay a ɟər a ndo faya ma giye mənese, mata may bo mâ maw ka tsəved na, nəkurom neheye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye kurom ha aye. Ane tuk na, gum na, ta ləfedede eye. Neɟ faya na tsikiye kwa a way kurom eye: Ge metsehe hərwi ada kâ dədə mənese bay dərmak.

² Dzənum bo nəte nəte mə walaɟ kurom ka wu nakə ma mbiye kurom haladzay aye. Tadə ka gum andza niye na, ka gumeye wu nakə Kəriste a gwadakum gum aye.

³ Hərwi tadə ndoweye ka zəba ka bo ɟgay andza bagwar eye azlakwa bay neɟgeye wuray kəriye na, niye neɟgeye faya ma səpatiye ɟər ɟgay.

⁴ Kwa way mâ zəba ka mede ŋgay, neŋgeye lele tsukudu lele bədaw na, mâ zəba faya. Tadə ka zəba ka mede ŋgay lele na, dərev ŋgay mâ ŋwasa ta məsler nakə faya ma giye aye bəna ma ŋgwasiye hərwi nakə a ze ndo ŋged aye bay.

⁵ Kwa way mâ ge tə həlay ŋgay eye məsler nakə Mbəlom a vəlay aye.

⁶ Ndo nakə faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, a ye ka bo na, ndo niye hay tâ vəlay wu tsakway abəra mə wu tay hay dərmak.

⁷ Sərum ha lele, Mbəlom ma gəriye ha ndo nakə ma ŋgwasiye faya aye bay. Wu nakə ndo a sləga aye na, ma dziye na, neŋgeye.

⁸ Tadə ndoweye kə ge wu nakə a yay a gər a bor i bo ŋgay aye na, magogoy ŋgay nakə ma hutkiye na, mədahaŋ. Ane tuk na, tadə duh a ge wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, ma hutkiye sifa nakə ma ndəviye bay aye mə həlay i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

⁹ Kə ge andza niye na, gakwa ŋwalak huya, kâ gərakwa ha bay hərwi tadə ka gərakwa ha bay na, həlay eye ma ndisleweye ka hutakweye wu ŋwalak eye.

¹⁰ Hərwi niye anəke na, həlay eye andaya, gakwatay ŋwalak a ndo hay tebiye. Wene wene eye na, a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste aye.

Mandəve i bazlam

¹¹ Zəbum ka wu nakə faya na watsakumeye naha anəke aye, faya na watsakumeye naha dogolum eye vərzləzla tə həlay ga eye.

¹² Ndo neheye a satay məkakum kutoŋ ka mədəse bo aye na, a satay ndo hay tâ zambadətay

hərwi məsler tay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada dəretsətseh mâ ndzatay a gər bay dəkdək tsa. Ndo hay faya ta sateye dəretsətseh na, a ndo neheye faya ta rəzleye a gər a mədə ha məməte i Yesu Kəriste aye.

¹³ Kwa ndo neheye madəsa bo eye hay aye na, faya ta rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye bay. Ane tuk na, a satay na, dəsüm bo hərwi ada ta giye ha zlapay tə nəkurom.

¹⁴ Neñ na, na giye zlapay tə wuray bay, na giye zlapay düh na, ta məməte i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye dəkdək tsa. Hərwi məməte ñgay na, wu i mändzibəra hay ta təra ka dərə ga wu kəriye. Wu neheye na, andza ta dar tay ha ka mayako mazləlmbada eye. Neñ dərmaç na, andza ndo nakə a mət ka mayako mazləlmbada eye ada a gər ha wu i mändzibəra hay aye.

¹⁵ Hərwi kwa tadə ndoweye madəsa bo eye, kwa madəsa eye bay na, ma giye wuray bay. Wu nakə bagwar eye na, Mbəlom kə vəlakway sifa wədeye.

¹⁶ Ndo neheye tebiye faya ta pay bəzay a tsəved wədeye, andza məgwədə ndo neheye nəteye ndo i Mbəlom hay ta dedək aye, Mbəlom mâ vəlataç zay ada mâ gatay ñgwalak.

¹⁷ Kame na, ndəray mâ kweseñ gər sa bay, hərwi neñ na, vavay ka bo ga, a dā ha neñ na, i Yesu.

¹⁸ Malamar ga hay, Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ñgama. Mâ ge bo andza niye.

Dzam Wedeye New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec